

EDINOST

Glasi slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč“.

„Edinost“ izhaja vsako tredo; cena za vse leto je 4 gl. 50 kr., za poln leta 2 gl. 30 kr., za četrt leta 1 gl. 30 kr. — Za oznanila, kakor tudi za poslanice se plačuje za navadno trislošno vrsto: 25 kr. če se tiska 1 krat, 22, če se tiska 2 krat, 20 če se tiska 3 krat. Za večje črke po prostoru. Pri večkratnem tiskanju je cena v primeri manjša.

Naročnina naj se pošilja upravištvu (Veduta Romana št. 100). — Vse drugo upravištvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi brez posebne vrednosti ne vračajo. — Posamezne številke se dobivajo po 10 kr. v okolici Na Opčinalu, na Proseku, v Barkoli, v Bazovici, v Škodnji in M. Macdalenii zg.

Trst in njegova prihodnost v trgovinskem oziru.

II.

Pod tem naslovom smo začeli v 3. številki tega lista važno raspravo, ki mora naš slovenski narod toliko bolj zanimati, ker se prav on jako s trgovino bavi in je, kar trgovino zadeva, na Trst najtesneje vezan. — Rekli smo zadnjič, da se v par letih odpravi naša prosta luka, da pa stopijo na njeno mesto takozvana skupna skladišča, (Lagerhäuser) kakoršnih je dosti v Italiji in Franciji. — Posebno veliko takih skladišč je v Marsilji, kjer kupčija v zadnjem desetletju tako napreduje, da nikdar tako hitro in velikansko. Važno je torej, da svoje čitatelje, ki so večinoma trgovci, že zdaj seznanimo z novo pravico, ki ima namen, Trst odškodovati za zgubo proste luke. Danes hočemo torej popisati namen, delokrog in korist skupnega skladišča (magazzini generali — Lagerhäuser). Namen teh skladišč je dvojni: prvič se sprejema v magazine blago, ki še nima pravega kupca, pa je vendar namenjeno za izvoznjo v zunanje, ali pa tudi notranje kraje. Od takega blaga naj treba plačati colnine toliko časa, da ne pride ukaz za izvoz, oziroma uvoz. V sled te naredbe postane tako skladišče nek bazar, v katerem ima prodajalec razstavljeno svoje blago, da ga lahko pokaže kupcem in da mu sploh ni treba blaga prodajati, ako vidi, da cene niso ugodne in da je boljše, ako se nekoliko počaka s prodajo. *) Drugič pa se na tako blago more jemati tudi denar od denarnih zavodov ali od privatnih.

Da se more to hitreje in lažje goditi, izdavalo bo vodstvo skladišča neka potrjila, v katerih bo razvidna kakovost, količina in vrednost blaga. — S takim potrjilom bo lastnik blaga šel h kakaj banki ali k družemu kapitalistu in bo prosil, naj mu posodi denarja za polovico, dve tretjini ali še več vrednosti blaga, ki se nahaja v skladišču; posojevalec prejme od lastnika blaga uže omenjeno potrjilo, na katerem bo zapisano, da je blago obteženo s toliko in toliko forinti. Te prejemnice se zavejo po angleško „Warrant“ in tudi v Avstriji se bode rabila ta beseda, ker se je v trgovstvu uže prav vdomačila. — Vsak, kedor ima v roci tak „Warrant“, na katerem je zapisano ime lastnika, kakovost blaga, vrednost i. t. d. lahko ga družemu odstopi, a treba je, da na „Warrantu“ napravi tako zvani „žiro“ prav tako, kakor na menjicah. S tako žiriranim „Warrantom“ sme kupec vzeti blago iz skladišča, pa ga sme tudi drugemu prodati in napraviti še en žiro na Warrantu, in tako je mogoče, da pride blago v tretje, četrte roke, predno je vzeto iz magazinov skupnega skladišča. Ravnateljstvo skupnih skladišč pa ima natanjčne zapisnike, v katerih se nahajajo vse spremembe in tudi

*) Blago se bode sprejemalo za par tednov ali tudi več brezplačno, plačevalo se bode le primerno male takse. — Vodstvo skupnih skladišč se bode pečalo tudi s špeditje. — Kupovalec ali prodajalec bosta smela le ukazati: „pošljite to blago v ta in ta kraj temu ali onemu in vse se točno zgodi proti mali odškodnini“. To naše špediterje močno ježi, a trgovina s tem vendar dosti dobi. — (Pis.)

Podlistek.

Na Ren!

Vijó se cerkvene zastave,
Pobožne pesmi donó.
Čez irne nemške planjave
Slovenske trope bité.

A kamo, kamo hitiš, dragi sivolaščé, s čutarico črez rame,
s palico pod pazduho? — Ej brate predragi

Sve je ništa, sve ée n prah počí,
Griehé plaču, valja k Bogu počí!

Hitim, hitim z romarsko palico iz domačih krajev na ptuje,
na božji pot.

Pobožnost i spokorjenost, tako piše velenčeni profesor dr. A. pl. Luschin, vabila je naše pradede v celih tropah na božje poti. Vaak ni bil s tem zadovoljin, da je obiskal domače božje poti, da je šel na Šmarno goro, na Sveto goro, na Višarje ali na Trsat, nego potoval je tja nekamo daleč po svetu k svetemu Antonu v Padovo, k svetemu Petru v Rim, (odkoder gotovo tudi beseda romanje izhaja), da potoval je celo i k svetemu Jakobu na Španjsko. Mej vsemi temi romanji je bilo pa najiminentnejše romanje v Porečje (Aachen) i Kolin na Ren. Ko je leta 1466 češki vitez Levoslav pl. Rozmital z raznimi svojimi sodrugi v svojih viteško pobožnih potovanjih dospel v Porečje, obretel

so tam zapisane one svote, katere je lastnik blaga vzel na blago, kajti ako nij plačan dolg, ne sme blago iz magazina. Vredi se ta reč tudi tako, da bodo na kako blago posojene svote zabilježene tudi na „Warrantu“. — Bolj nadrobne določbe pa še zdaj niso znane, ker jih mora še le izdelati in objaviti ravnateljstvo skupnih skladišč.

Avstrijsko postavodajstvo je v tem oziru vredilo le pravice in dolžnosti ravnateljstva imenovanih skupnih skladišč, lastnikov blaga, posojevalcev na blago i. t. d. le bolj površno; dotična postava je bila razglašena 19. junija 1866, (drž. zak. št. 86). — To postavo objavimo kesneje in jo tudi kritično pretrremo.

Za danes naj zadostuje, da na podlagi rečenega nekoliko razjasnimo korist skupnih skladišč (Lagerhäuser).

Težavno je bilo šestokrat našemu trgovcu iz Kranjske, Štajerske i. t. d. tukaj prodati domače pridelke, dostikrat so jih posiljali v komisijo tukajšnjim trgovcem in ti zadnji so dostikrat malo pazili na interese pošiljalcev, morali so včasih lastniki pustiti blago po vsaki ceni, prišli so tudi večkrat v roke sleparjem in tako so imeli šestokrat lastniki velike izgube. — Tudi so bili včasih primorani blago doma prodati, ker so denar rabili. — Po novi naredbi bo to vse drugače.

Trgovec iz notranjih dežel bo pošiljal razno blago v skupno skladišče, kder bode boljše spravljeno in paženo, nego v vsakem drugem magazinu; pride po tem ali sam v Trst, ali pa bo pisal tukajšnjim trgovcem, da ima to in to blago v Trstu. — Tržaški trgovec to blago ali kupi, ali pa dalje ponudi, začne se konkurenca, katera bode dobro upljivala na cene. — Tudi trgovci iz inostranskega bodo lahko hodili gledat blago v magazine in bode v tem obziru konkurenca razširjena.

Do sedaj se je tudi šestokrat godilo, da tržaški trgovec nij prejel takega blaga, kakoršno je naročil, v sled tega so nastali čisto prepiri in tudi druge tožbe. To ne bo več tako lahko mogoče, kajti vsak trgovec lahko blago natanjčno preišče v magazinih.

Največa korist pa bode, da lastnik more dobiti na blago posojila. — Doslej je bila največa sramota, ako je kedo zastavil svoje blago, tudi nij bilo to mogoče, ker je moral dolžnik blago prepeljati v nprnikov magazin in še več drugih neprilik je bilo. Po tem pa posestnik „Warranta“ prav na tihem dobi denar na blago, kakor da bi bil eskomptiral svojo menjico; — blaga mu ne bode treba prodajati pred časom zaradi pomanjkanja denarja in z denarjem, kateri dobi na „Warrantu“, lahko kupi uže drugo blago, predno je prodano prvo.

Gledé hitrega in močnejega prometa so toraj ta skupna skladišča največe važnosti in če tudi kak tukajšnji posestnik, spediter ali komisijonar nekoliko zgnubi po odpravljenji proste luke, vendar utegne občni promet bolj oživeti.

Znano je, da so nekatere proste luke na Italijanskem in Francoskem zgubile to predpravico, a dobile so imenjena skupna skladišča; — večinoma pa so ta mesta zdaj skoro na boljšem.

(našel) je tamo „presvetih svetosti“, s kterimi so bili razni od-pustki združeni. To so bili namreč majbni ostaneci svetnikov (relikvije), ktere so tamo romarjem navadno kazali. Velike ostanke svetnikov so pa mogli romarji videti le vsako sedmo leto od 10. do 24. julija, mej tem časom je mogel videti take ostanke le novo izvoljeni državni glavar o svojem kronanju.

Vsako sedmo leto, ko so v navedenem mestu bili odkriti veliki ostaneci svetnikov, hrumeli so v Porečje pobožni romarji iz vseh dežel, ki so bile v ožjej ali širšej zvezi s žezlom nemškoro-rimskega cesarja; dohajali so tja tudi prebivalci južno-vzhodnih dežel nemškega cesarstva, ktere so na Nemškem „Ogre“ i celo „Bečane (Dunajčane)“ imenovali.

Leta 1524 je prišlo nad tri tisoče Ogrov, Čehov, Avstrijcev i drugih tujecev v Kolin. Nosili so v veliko cerkev matere božje velike, debele voščene sveče, v ktere so dokaj denarjev vtaknoli i materi božjej poklonili. Nekteri Ogri so privedli sabo velike, kakor konji dolge medvede. Ti medvedje so se postavili v marsikakej gostilni, a tudi po raznih ulicah po konci i plesali so, kakor se jim je godlo in ostali so še dolgo po svetkovanji v Kolinu i v njegovem obližji.

Leta 1706 je bilo romanje Dunajčanov v Porečje kaj slovesno. Mestni magistrat je dal takrat kovati sreberni denar na čast novega cesarja Jožefa prvega i v spomin dramatične igre „Judit“, ktero so 18. i 22. julija učenci jezuitske učilne pod milim nebom na trgu igrali.

Leta 1734 so pogostili Kolinčanje osemdeset i pet tako imenovanih Ogrov z graham, slanino, govedino i pivom i neka kro-

Gledé Trata se more reči, da bodo v začetku mnogi trgovci močno trpeli na svojih interesih; a vse to bode le žrtva posameznikov na občno korist; — Trst ne propade zaradi tega, če ga vlada podpira na način, kateri smo zadnjič omenili. Notranje dežele, ki so s Trstom v kupčijski zvezi, pa bodo gotovo na boljšem nego so bile doslej.

Dobro je, da naši čitatelji uže zdaj vedó, kak pomen ima nova naredba za Trst in za notranje dežele, a mi se bomo s tem še nadalje in z večjo natanjnostjo bavili in svoje čitatelje o vsaki promembi, ki zadeva naše trgovišče, podučimo o pravem času.

Propad na Ogerskem.

V ogerskem državnem zboru so bile zadnje dni hude tožbe. Obravnaval se je proračun za letos i pokazalo se je, da bode zopet 31 milijonov primanjkljaja. Če tudi so se dohodki od 10 in vzladi od 5 let sem s povišanjem vseh davkov skoraj podvojili, vendar se troški ne mogó pokriti, davki pa tudi ne več povišati, ker so uže zdaj prenapeti. Na Ogerskem, Erdeljškem, Hrvaškem i Slavoskem je zaradi zastalih davkov toliko javnih dražb, kolikor v vseh drugih evropskih deželah i pri vsem tem zastane vsako leto več milijonov, ki se ne morejo iztirjati.

Ni dežele razen Turčije, kder bi ljudstvo tako naglo obubožavalo, kakor pod krono Sv. Stefana; ni dežele v Evropi, kder bi zemljišča bila tako zadolžena, kakor so v deželah, v katerih gospodari arpadski rod.

Tolažijo se zdaj nekateri s tem, da bo politična uprava delala čuda; ali kako bo to mogoče, ker je ta uprava vsa gujila, ker poštenja ni nikder i nikoder. Uže 50 let se oznanuje na Madjarskem in vcepilo se je vsacemu Madjaru v kri i mesó, da je vspeh i razvoj ter omika nemadjarskih narodov poguba v državi edino opravičenemu madjarskemu plemenu. Kaj pa je prišlo iz tega? To, kar je moralo priti. Najprej so se nemadjarskim narodom delale vsakovratne krivice, ker so bile dopuščene, s tem pa je propala javna morala, uradniki so izgubili vso vest, vse poštenje; kakor so delali najprej z nemadjarskimi narodi, tako nepošteno delajo zdaj z državnim premoženjem, z Madjari samimi; v tacej popačenosti pa ni nobene pomoči, vse mora propasti.

Pošteni Dejak je vzdahnil trpečo dušo v prepoznem tem prepričanji, kar se vidi iz pisma, katero je pisal zadnje dni svojega živjenja necemu prijatelju, kateremu je tako le tožil: „Spridena uprava je spridila nrave i spridene nrave vplivajo na upravo. Obe ste vzrok in včinek h krati in iz te vzajemnosti se je rodila bolezen, katera se vselej i povsod, kakor uči zgodovina, smrtjo konča“.

Tako sodbo je izrekel prvi Madjar svojemu narodu!

nika v samostanu anuciatov celestinov pravi o tem: „ko so se dobro najedli i napili, molili so vsi glasno kakor židovi i vsi so veselo odšli. Druzega jim ni manjkalo nego godcev, da bi bili plesali. Čez sedem let mora se za-nje boljše poskrbeti. Gosti se ima, da bodo plesali“. Ta glas veselega meniha ni ostal mrtev, kajti leta 1741 so tamo romarji zares plesali.

Kakor uže omenjeno, poznani so bili ti romarji pod imenom Ogri ali Dunajčanje, a v resnici so to bili Slovenci iz Koroškega, Kranjskega, Štajarskega i sosednjih ogerskih pokrajin. Bili so večinoma ubozi ljudje, ki so na svojem romanji marsigde kake pomoči dobili. V Solnogradu je dobil tolmač te romarske trope novo obleko, v Mogoču (Maincu) je služila gostilna „zum floss“ za prenočišče dunajskim romarjem, kder so romarji v Kolinu i nazaj gredé po dva dneva spali, potrebno hrano imeli i vrhu tega v dar še po dve petici dobili. Tudi v Kolinu ste bili dve taki gostilni za romarje, pozneje pa so imeli svoja prenočišča v Ipperwaldu, gder so dobivali od 18. maja do 34. junija hrano obstoječo iz kruha, piva, vina, graha, slanine, boba i druzega sočivja po enkrat na dan, od 24. do 30. junija pa po dvakrat na dan. — V Kolinu jim se je tako dobro godilo, da še niso šli od ondot v Porečje, da si jih je tudi tamo čakala marsikaka skleda okusne jedi i marsikaka buča rujnega vinca.

Ker je dohajalo v Porečje toliko romarjev iz raznih nemških dežel, nastale so v porečkej stolnej cerkvi beneficije, ktere so dobili duhovniki, ki so bili zmožni jezika romarjev. V sled tega so mogli se romarji vdeležiti vseh božjih milosti. Cesar Karl IV. je ustanovil v stolnej porečkej cerkvi oltar sv. Večeslava za če-

V Trstu, dne 14. marca.

Irredentovci so se začeli zopet gibati; kakor nže znano, ujela je financa oni dan necega tržarskega trgovskega agenta, pri katerem je našla izdajalske proglase, namenjene goriskim Irredentovcem. Mož je zdaj pod ključem, a potegol je za seboj tudi goriskega Juretiča (kako ital. imé to!) in pa ravnatelja Jajčeve tiskarne v Gorici, nekega Moro. — Po zmožnosti so vsi ti ljudje čisto malo nevarni, vsi trije, posebno pa oni Juretič, Goricanom dobro znani butelj — so le orodje, katero rabijo druge bolj zvite buče za svoje namene. — Te dni so pa tukaj v Trstu našli pri dveh malih paglavcih, učencih v tiskarni, proglase, katere sta hotela ta paglavca prilepati po ulicah; v teh proglasih se je veličal Mazzini i Garibaldi, posebno poslednji, ki je Italijo ustvaril; potem se je tudi ljudstvu na srce polagalo, naj bodo pripravljeno, da se vzdigne, ko udari ura, da se združijo z Italijo še tiste dežele, katere vladajo zdaj še tuji.

Tudi ta paglavca sta pod ključem in kakor vse kaže, utegne se jih še mnogo zapreti. Pogostoma se v Trstu vidi tudi list: „Italia Irredenta“, v katerem tolažijo Irredentovci onkraj Soče naše Irredentovce s tem, da jim obečajo rešenje uže prihodnjemu spomlad in jim priporočajo, naj bodo dobro pripravljeno.

To vse se pri nas godi, a kljub temu moremo zagotavljati, da se v Trstu le nekateri židje in postopači pečajo s takimi rečmi, mej tem ko se večina trgovcev — in ti so prvi faktor v Trstu — še meni ne za to izdajsko ruvanje, kajti predobro vedo trgovci, da ima Trst le v zvezi z Avstrijo lepo prihodnjost. Zatorej pa so nekatera poročila v ljubljanskih in dunajskih listih pretirana in dotični dopisniki kaže veliko fantazije, a malo časnikarske spretnosti.

Pred kakimi 10 dnevi je imelo v tukajšnjem gledališču italijansko podporno društvo svoj ples, kakor vsako leto v tem času; a to društvo ni avstrijsko; ono stoji pod pokroviteljstvom italijanskega generalnega konzulata in ima le namen, podpirati ubožne italijanske podanike, katerih je tukaj blizu 10.000. Tudi Grki imajo tukaj svoja društva in kadar taka inostranska društva napravljajo koncerte, naravno je, da krasijo dvorane v barvah dotičnih držav. — Vlada tega ne more prepovedati, dokler reč ne preseza postavnih mej. — Gotovo pa je, da vlada pazi in preži na ono društvo, a Italijani imajo v tem oziru lisičino naravo in se jim torej tako lahko ne more blizu. — Mi bi gotovo radi videli, da bi se italijanski živelj popolnoma odpravil iz Trsta, a mejnarskih postav ni tako lahko prezirati. — To je torej vzrok, da se mi nismo čutili poklicane, vlado napadati zaradi one veselice. — Imamo pa drugih boljših vzrokov za pritožbo a vseh ne smemo odkritosrčno povedati, ker se bojimo konfiskacije.

Le to trdimo: Irredentovci čisto nič ne škodujejo našej reči; oni so nam celo koristni, ker nas naravnost napadajo, in naš še vedno zaspani narod silijo k uporu. — Ti vitezi vroče krvi tudi na drugo stran upljivajo nam ugodno. — A mi imamo tukaj takih Italijanov, ki zasedajo visoke stole, ki imajo na visoke kroge mnogo upljiva in ti Italijani, ki se navadno vedó kakor „fedelissimi“ — ti Italijanji so naši najhujši sovražniki in trije taki so Avstriji bolj škodljivi, nego 3000 Irredentovcev, kajti zadnji delajo propagando, katero je prav lahko zajeziti; a prvi po drugih bolj pametnih potih pripravljajo te dežele na tako zvano „rešenje“ (Redenzione), in to se dela pri nas uže dolgo z edinim malim prenehanjem za dobo izvrstnega državnika Stadion-a. Nam je znano o prošnjah zaradi slovenskih sol na Primorskem, zaradi slovenskih porot, zaradi uradovanja v slovenskem jeziku.

Te prošnje so šestokrat našle posluš na Dunaji, — a vse upanje, vsa nada se je razbila nad sporočili od nekaterih oseb iz Primorskega, katerim je slovensčina le še bolj neljuba, nego „Irredentarjem“ samim — in zaradi tega je ostalo še zmerom pri starem — za slovensčino rabijo tukaj in v Gorici na nekem kraju tolmača, prav tako, kakor bi zaslišavali Angleže, Kitajce, Japonce i. t. d. Tukaj pri nas mora biti vse italijansko, te dežele je neka vrsta ljudi uže spoznala za italijansko zemljo. Kako se pa to prilega Avstriji, tega ne more umeti noben misleči avstrijski

rodoljub, in danes uže vidimo nastopke one nevarne politike, kajti svet se je tako navadil temu, kar trde Irredentovci o tej zemlji, da utegne o svojem času res nastati ozbiljno pitanje glede narodnosti na Primorskem.

Temu pitanju pa bi se bila Avstrija uže davno ognila, ako bi le bila dopustila, da se tukajšnji Slovani po svoje razvijajo, pa ne jim vedno silila tujščine v šole in urade.

Še je čas, da se popravi, kar se je v desetletjih zancmarilo: Avstrija mora krepiti slovanski živelj na jugu, a to le s tem stori, ako raskosano naše narodno telo zopet zedini v eno samo deželo — ako vresniči prvo točko našega narodnega programa. — Če pa menijo naši državniki, da rešijo državo s pomencenjem, po tem so gotovo na jako krivem potu.

Kritični politični pregled.

Domače dežele.

Finančni minister je 9. t. m. v zbornici poslancev izročil predlog, naj se ministerstvo pooblasti, da sme za meseca april i maj pobirati davke, kakor doslej, ker državni zbor še ni izvršil proračuna za letos.

Dalje je predložil tudi načrt postave, po kateri naj se vlada pooblasti, da sme izdati za 20 milijonov zlate rente, da se pokrije letošnji primanjkljaj.

Minister *Stremayr* je zadnje dni, ko se je obravnala postava o poverjenji, hudo napadel avtonomiste, rekel je, da vlada ne predloži postave v potrjenje cesarju, ako se sprejme tako, kakor jo je nasvetoval dotični odsek. Na to sta ga poslance *Vaiaty* i dr. *Fuchs* krepko zavrnila, prvi mu je našteval grehe i rekel, da se le za Nemštvo meni, za avstrijske koristi pa nič ne; drugi je govoril: „Čemu imamo državni zbor, če ministri le po svojej glavi delajo? Če hoče poslance imeti le za igračo, lahko si jih ceneje kupi, da bodo na teh klopih sedeli in vladnim predlogom prikimovali“.

Skupni finančni minister *Hofmann* je odstopil i na njegovo mesto menda stopi Madjar *Szlavy*, ogerske zbornice prvosednik. Te promembe so krive bosenske zadeve; *Hofmann* se ni hotel udati madjarskim zahtevam i zato je prišel Madjar na njegovo mesto.

Minister *Conrad* je osemletni šolski poduk v šolskem odseku državnega zbora na vso moč zagovarjal ter rekel, da rajši odstopi, nego dovoli, da se poduk po postavi skrajša, vendar pa ni zoper to, da se dopusté olajšave tam, kder bi se potreba kazala.

Vlada namerjava predložiti českiemu deželnemu zboru za veliko posestvo nov volilen red, po katerem se razdelé veliki posestniki v razne volilne vrste, da bo tudi manjšina lahko primerno zastopana.

V *dačarskem odseku* je poslanec *Menger* nasvetoval, naj se izvoli odbor za *uredbo pristojbin*. Predlog je bil sprejet i izvoljeni so bili v odbor: dr. *Trojan*, dr. *Poklukar*, dr. *Krištofič*, dr. *Adamek* i dr. *Menger*.

Hrvatska regnikolarna deputacija se je zapet začela dogovarjati z Madjari za stran nagodbe ter je povabila bana, naj se sej vdeleži.

Tuje dežele.

V *nemškem državnem zboru* se je sprejela postava o pomnožitvi vojske. Za to postavo se je posebno maršal *Moltke* potezal i mej drugim dokazoval, kako neugodno lego ima Nemčija, ker leži sredi Evrope, ona mora braniti svoje meje na dveh straneh, proti Rusiji i Franciji, tema državama pa se je le na enej strani treba braniti. Nemčija bi res rada zopet kaj začela, zato se tudi Avstriji tako hlina; pošle so jej milijarde, katere je dobila s Francoskega, zato bi pa spet rada po novih šla, ker vé, da jih na Francoskem ne manjka.

Loris Melikov, katerega so nemške novine razvpile, kakor največjega trinoga na svetu, dela jako vladno i modro, povabil je vse občine i stanove in ves narod, naj mu pomaga v težavnem nalogu, da se vrne zopet red v državo. Prišel je svoje delo srečno, nihilistom so povsod na sledi i mnogo so jih uže zaprli.

Tako se je končalo romanje Slovencev na Ren. Pozneje se je pobožna slovenska duša iz Štajarskega romala enkrat v Kolin. Čujmo še to, kaj je ta romar našemu starini Trstenjak-u o svojem romanju v „Kelmoraju“ povedal:

„Šel sem na božjo pot. Prišla je druga nedelja mojega bivanja v Kelmoraju. Necega gospodarja vsi domači so bili pri službi božje, njegova štacuna je bila zaprta ves dan, in ob enej popoldne pride me gospodarjev fantič klicat na kosilo. Ročno grem za njim; pa kako se začudim, ko me privede v veliko sobano s dragocenim pohištvom mej bogato oblečene goste, kateri so mene ubozega romarja v bornej suknjiči gledali, kakor zajec štor po noči, češ da ima pred seboj kapusano glavo. — Prav po kršanskej šegi vsi gostje odmolimo, in po molitvi odloči gospodar vsacemu svoj sedež, mene pa na prvo mesto posadi.“

„Zopet smo drug družega gledali, in nobeđen ni umel gospodarja, kam s to častjo namerja. Od kraja se je malo govorilo, in še le ko gospodar vstane in vsakemu gostu v srebrne bokale natoči žlalnega ranjčana, razvezali so se vsem jezici. Na to gospodar vstane i začne blizu tako-le besedovati: „Častiti gostje, večidel moji rojaci! smešno se Vam morda zdi, da sem danes pri našej častitljivej mizi na prvo mesto posadil prostega romarja sv. treh kraljev — da bi bili zmerom zavetnici naše hiše! — ali danes obhajam jaz blag spomin sreče svojega pradedca. Znano Vam je, da romanje k sv. trem kraljem v naš nemški Rim uže več sto let traje; celó iz dalnjih avstrijskih pokrajin so v obilnih trumah prihajali romarji, kakor se bere v letopisih našega slavnega mesta. To pa menda še ni Vam vsem znano, da je tudi naš

Napad na Loris Melikova je ruskega cesarja zelo protresel. Ko mu je car na prigovarjanje velicega kneza, prestolnega nastopnika, izročil najvišjo oblast, da se zopet vrne red v državo, odgovoril ga je tako-le: „Žal mi je, ljubi general, da sem te dal morilecem v roke, jaz bi želel, da zadene le mene temna osoda, katera mi je namenjena. Ali višje dolžnosti mi vevlajo izročitev človeške blagosti najspodobnišemu možu, i zato sem moral tebe postaviti na to nevarno mesto“. Cesarjevo slutenje se je le prekmalu vresničilo. Uže 25. februarja je dobil *Melikov* pismo, v katerem mu je podpisani *Petrov* naznanil, da ga je revolucijska sodnija k smrti obsodila. *Pisee* je pristavil, da je jasno, da mora zadeti carjeva osoda tistega, ki je prevzel carjevo oblast. V tem pismu je bilo obsojenemu naznanjeno, da je mnogo osobam zaukazano sodbo izvršiti.

V *Bosni* so se odpravili avstrijski konzulati ter dotična opravila dala deželnej vladi.

Na *balkanskem poluotoku* ne bo miru i reda, dokler nova vojna konečno ne reši vstoečnega prašanja i bodo v Carigradu gospodarili Turci. Iz *Plodiva* se zdaj poroča, da so muhamedanci prijeli za orožje v vshodnej Rumeliji. Ta ustaja se pripisuje zunanjemu uplivu ter je po vsej prilici angleški kvas. Ustaške čete so se pojavile v rodopskej gori ter se pomikajo proti *Haskioju*. Pravijo, da je okoli 2000, večidel prav dobro oboroženih bašibozukov. Te vedne ustaje so strašno zlo, ker zemljo pušče, pohištva palé, vse rodbinske zveze trgajo, ljudi begajo, žro narodno blagostanje in ovirajo vso trgovino.

Črnogorski knez ni sprejel zamembe, katero mu je turška vlada ponujala za *Plavo* i *Gusinje*; laški poslanec v Carigradu se o tej stvari dalje pogaja, a malo vere imamo, da bi kaj opravil; *Turek* ne odstopi ni pedt zemlje, ako se mu je z mečem ne vzame.

Grška vlada se neče več pogajati s turško zaradi določenja mej obeh držav, ker je uvidela, da je vse zabadava i da jo *Turčija* le za nos vodi. Zdjaj se je obrnola do evropskih vlad, zastopanih na berolinskem shodu, da bi one določile meje; menda pa tudi pri teh nič ne opravi; dogovori se bodo o tej ulekli in ulekli, da se zaulekó.

V *Macedoniji* so zopet začeli Turki proganjati kristijane; turška vlada pošilja vojake tja, da zabranijo klanje; tudi v *Tesaliji* se širi razbojništvo; nedavno je napadel zloglasni vodja *Leonidas* se svojo četo selo *Hrupisto* in odvedel v gore devet najodličniših stanovalcev i zdaj zahteva zanje 2300 lir odkupnine.

Francoski senat je zavrgel šolskega zakona sedmi člen, ki zabranja poduk s cerkvenim obredom. To je važen sklep, ker priča, da francoskega senata še ni prestrašila radikalna stranka.

Hartmana je sodnija iz ječe spustila i šel je na Angleško; revolucijonarji so tega veseli, pravičnim i miroljubnim ljudem pa ne more biti po volji, da se morilecem potuha daje. Na Francoskem se vedno bolj opazuje nek duh, ki je ves podoben onemu, kateri je vladal tam proti koncu minolega stoletja. To ne obeča nič dobrega; sploh pa so skoraj po vsej Evropi družabne i državne razmere take, da se je bati najhujšega. Miru gotovo dolgo ne bo, velike vojne trkajo na vrata.

Angleški parlament se razpusti o velikej noči po sedemletnem zborovanji, h krati se razpišejo nove volitve, da se bo mogel nov parlament sniti meseca maja. Pri volitvah bo živo gibanje, vladna i konservativna stranka boste vse moči napejnale, da spravite svoje kandidate v parlament; želebi bi bilo, da zmore zadnja, vendar je malo upanja, ker so socialne razmere na Angleškem take, da imajo vladni organi zelo veliko upliva.

„*New-York-Heral*“ trdi, da se *Kina* pripravlja na vojno, katero, kakor se zdi, misli zoper *Rusijo* započeti. To se nam ne zdi vrjetno, ker je z *Rusijo* še le nedavno storila pogodbo, po kateri jej je vrnila *Kuldžo*. Če je na tem kaj resnice, tedaj je gotovo, da ima tudi tukaj angleška vlada svoje roke vmes i da šenje zoper *Rusijo*. Ako bi *Kina* res napala *Ruse*, ne imela hi posla le z *Rusi*, ampak tudi z *Japonci*, ker je s temi v vednem razporu i slabo bi se jej godilo.

Zadnje vesti pa poročajo, da so poslance, ki je sklenol pogodbo z *Rusijo*, umorili i da počila vstaja v glavnem mestu *Pekingu*.

skega pridigarja, ogerski kralj *Ljudevit* je ustanovil leta 1374. ogersko kapelo za dva rektorja, leta 1495. ste pa mesti *Ljubljana* i *Kranj* napravile v istej cerkvi oltar za Slovence.

V „*Alt Wenten* ali *Ungarn Ordnungsbüchlein*“ nahajamo tudi popisano, kako so se ta romanja vršila. Prašalo se je romarjev, ki so dohajali iz jutrovih dežel, namreč iz *Štajarskega*, *Koroškega* i *Kranjskega*, ki je takrat segalo do jadranskega morja tako-le: „ste vi Slovenci?“ Romarji so pa odgovarjali: „dobro, dobro!“ i na prašanje: „kam greste vi?“ odgovarjali so romarji: „uže prav“.

Značaj tega romanja se je promeni bitno tekom časa. Slednjič so opravljali romarji svoje molitve i pobožnosti kakor zamenci (zastopnici) bogateev, katerim niso bile romanja težkoče po vseči. Nekteri so se spustili na daljno pot iz dobičkoželjnosti, ker so brezplačno dobivali hrano i prenočišča, drugi pa z veselja do potovanja. V vladnih krogih se je promenilo časoma menjenje v teh romanjih i še za *Marijo Terezijo* so bile večkrat prepovedane te božje poti. Leta 1775. podal je nekij *Fischer* prošnjo cesarici *Mariji Tereziji*, v kateri je preponižno klečeč prosil, dal bi mu ona dala navadno nagrado 150 f. za njegovo tolmačenje pri romanju v *Kolin* na *Ren* leta 1755. i 1769. Ker je prositelj govoril v svojej prošnji o romarjih iz noteruj-avstrijskih dežel, pozivedovalo se je uradno, od kod so ti romarji bili i ko se je poizvedelo, da so bili iz *Koroškega*, prepovedala je vlada leta 1775. i 1776. ta romanja in h krati so bile vse naprave ustanovljene za romarje v *Porečji* i *Kolinu* in obrbene za druge dobrotnorne namene.

praded bil ubog romarček, kateremu in jo njem nam je pomagala pobožnost k prihodnej sreči“.

„Za cesarja *Karla VI.* so prišli romarji iz *Kranjskega*, *Štajarskega* i *Koroškega* poslednjikrat v večih trumah v naš veličastni *Kolin*. Zaostal je tu 15 letin mladenec, kako? — to se ni moglo izvedeti, ali so ga nalašč tu pustili, ali je sam rad ostal“.

Bilo je zvečer, ko je „*Zdravo Marijo*“ zvonilo, in ta mladenec z svitlimi solzami v očeh je na glas molil v svojem jeziku na klopi pred štacuno sedeč „*Angel gospodov*“ i „*Oče naš*“ za verne duše v vicah. Pradedu od materine strani se je ta pobožnost mladenčeva dopadla; on ga vzame pod streho, in spomnivši se nanka izveličarjevega, da moramo popotnike sprejemati in lačne siiti, — lepo mu postreže. Pomočjo necega godbenega učitelja, ki se je iz *Českega* k nam naselil, in dekle iz *Bretislave*, kder, kakor vam je znano, še sedaj po nekterih vaseh vendiški govore, izvedel je praded blagega spomina, da je ta mladenec iz dolnjega *Štajerja* doma, kako se piše in kako je v *Kolin* prišel“.

„Ker je mladenec na prašanje: ali hoče tu v službi ostati, ročno svojo voljo razodel, rekši, da doma malo kruha raste, in da so mu roditelji uže pomrli, zato ga je praded v službo vzel.“

„Mladenec je kmalu pokazal svojo bistro glavo i poštono srce; bil je bogaboječ, kar so naši pradedi še bolj cenili, nego srebernjake, zato se je pradedu prikupil i mu pomagal pri vsacem tržnem poslu. Dobro se je naučil v kratkem času nemškega jezika, pridobil si potrebnih kupčijskih znanosti, i slednjič, ker so edino hčerko imeli, dali so pridnemu mladenecu svoj blagoslov i roko svoje ljubeznjive jedine kćerke“.

Afgani se zopet pripravljajo na vojno zoper Angleže; Abdarrahmann je raznim četom glavni poveljnik, njemu so se podvrgli posameznih rodov glavarji i dva oddelka vojske sta se uže vzdignola zoper Angleže.

Pravila igralnega društva.

§ 1. Vsak družabnik plača vsak mesec dva gold. Vsak družabnik dobi bukvice, v katere mu potrjuje opravniki vplačila; v bukvh morajo biti zapisana ali tiskana tudi ta pravila.

§ 2. Tisti družabnik, ki ne plača mesečine 3 mesece zaporedoma, jenja s prvim dnevom četrtega meseca uživati pravice družabnika, s takim družabnikom se obračuni ter se mu izplača vplačenemu denarju primeren delež na loze, ki se nahajajo v blagajnici.

Ta delež se izračuni tako-le:

A je vplačal dve mesečini, tedaj f. 4; ker pa nij plačal uže 3. je mesečine, tedaj se izbrise. Društvo ima na pr. 100 udov. Pogleda se v knjige, koliko je znašalo društveno premoženje do tistega meseca, ko je A zadnjič plačal mesečino, najde se, da je do tiste dobe vplačalo 100 udov 200 gold., za katere je odbor kupil 2 loza in ostalo je v blagajnici še gotovine f. 10. Vrednost lozov se računi po kurzu tistega dne, ko je A jenjal biti društveni ud, kurz je tista cena, po kateri se lozi lahko prodajo na tržaški borski. — Po tej ceni sta na pr. vredna ona dva loza f. 195.—, kateri znesek in gotovina f. 10 se razdeli na 100 delov in pokaže se, da pride na vsak delež f. 2.05 in da torej A dobi to svoto iz blagajnice. — Ta znesek se A-u izplača precej, če je toliko denarja v blagajnici, če ne, pa mora izključeni toliko časa čakati izplačila, da dohajajo mesečine. Na enak način se izplačujejo deleži prostovoljno odstopivšim, ali pa nastopnikom umrlih udov.

§ 3. Vsa društvena opravila vodi odbor 3 udov, kateri zastopa društvo v vseh zadevah, za katere je po §. 1008 državljankega zakonika potrebno posebno pooblastilo. — Odbor izvoli izmed sebe ravnatelja in opravnika; odborniki poslujejo brezplačno, pa vendar se povračajo upravniku vsi stroški, storjeni v društveno korist po odborovem sklepu.

Odbor je odgovoren občnemu zboru in mora njemu vsako leto enkrat, če četrtina udov zahteva, tudi večkrat natančne račune položiti in premoženje izkazati. Tudi nakupuje odbor loze in druge vrednostne papirje, gledé kakovosti teh papirjev pa se mora zmerom ravnati po sklepih občnega zbora. Po takem načinu kupljene papirje hrani predsednik; a on mora izročiti natančen izkaz in potrjilo onih papirjev upravniku, kateri zopet mora dati prepis izkaza vsakemu udu, ki bi ga zahteval.

§ 4. Občni zbor se skliče vsako leto enkrat in sicer tisti mesec, v katerem se je ustanovilo društvo, izvenredno pa mora odbor sklicati občni zbor, če ga zahteva tretjina udov. Da se mora sklepati, mora biti nazoča nadpolovica udov; sklepa se z večino glasov, pri enakosti glasov odloči predsednikov glas. Ker more imeti 1 ud tudi več deležev, velja vsak delež za 1 glas; pa noben ud ne sme imeti nad 10 deležev.

Občni zbor jemlje na znanje odborovo poročilo, pregleduje letne račune, voli odbor, sklepa gledé kakovosti in števila lozov in drugih papirjev, ki se imajo kupovati v prihodnjem letu, voli, če je potreba, enega do tri pregledovalce računov, razsoja o preprih mej družabniki in sklepa v vseh zadevah, ki niso naznačene v pravilih.

§ 5. Dobitke sreček, ki ne znašajo saj 500 gold. in obresti raznih papirjev se ne razdeljujejo mej ude, ampak rabijo za nakup novih efektov (vrednostnih papirjev, lozov). Veči dobitki se razdelé primerno, a pred vsem se iz dobička nadomesti ona srečkadobitka.

§ 6. Na zahtevanje $\frac{2}{3}$ udov se društvo razide in premoženje razdeli; če pa zahteva le polovica udov kaj takega, ravna se ž njimi v zmislu §. 2 in sicer se jim izplačajo deleži v obrokih, tako, da vsak izstopnik dobi vsak mesec na svoj delež iz vplačanih mesečin enak i proporcijalen znesek, tako da morajo vsi izstopniki enako časa čakati popolnega izplačila.

§ 7. Občni zbor lahko sklene, da se ne vplačujejo več mesečine, tudi sme ta pravila preurediti; a vedno le tedaj, če je $\frac{3}{4}$ vseh udov navzočih in če od vseh navzočih $\frac{2}{3}$ glasujete za preureditev.

„Ta romar, odslej priden trgovec i moj praded po otcem kolenu, ta je iz male kramarije našo hišo povzdignol v veliko trgovijo i v hvaležni spomin, da sta mu molitev i krščanska pobožnost pomogla k sreči, naučil je svoje otroke v slovenskem jeziku moliti „Angel gospodov“ in pa „Oče naš“ in je v svojej oporoci sporočil, naj se to zmerom godi, dokler bode naše rodbine. Molitev, po otcu še spisano, hranimo, i vedno jo molimo jaz i moji otroci. Pred tednom dni pa je moj fantič tega moža zaslišal na tej istej klopi, na kateri je moj praded molil, moliti našo rodbinsko molitev, i mi prišel to praviti. Jaz sem pridnega romarja vzel pod streho prav iz srca vesel, da vidim enkrat v svojem življenji rojaka svojega pradeda. Zató sem ga danes počestil i svojej zlahiti napravil veslo godovanje v spomin ubozega svojega pokolenja i v spomin začetka sreče naše hiše.“

„Vse je strmeče poslušalo gospodarjevo pripoved, potem pa so mi vsi zdravico napili tako glasno, tako srčno, kakor sem je le navajen v hiši svojega prijatelja kraljevkega župana.“

Tako pomore srčna molitev. Moli toraj, predragi bralče! po domače kakor to je mati naučila in okani se narazumljivo ptuje molitve, saj le molitev, ki iz srca izvira, prodre skozi stebre nebeskega kraljestva do božjega prestola.

§. 8. Če kedo proda svoj delež, mora ta odboru naznaniti, da to prodajo vknjiži in delež na novo ime prepise; koliko deležev more imeti vsak ud, odločuje §. 4.

§. 9. Vsi deležniki se v preprih podvržejo odborovej razsodbi v prvi instanci, če jim ta ne ugaja, smejo se pritožiti občnemu zboru; proti razsodbi občnega zbora nij več nobene pritožbe in se podvrčajo vsi udje njegovi konečni razsodbi.

§. 10. Kadar boše skupaj zadosti lozov, položi se s temi kavicja za list „Edinost“.

§. 11. Ako se ima po tem še dalje vplačevati, ali ne, o tem sklepa občni zbor. *)

*) Kedor hoče pristopiti temu društvu, ki je prav za prav hranilnica s tem razločkom, da koristi tudi narodni reči, oglasi naj se pisмено ali ustmeno pri g. Avgustu Sterle-tu, podvodji pri „Banca Commerciale Triestina“ v Trstu.

Domače stvari.

Cesarjeviča Rudolfa, prestolnega nastopnika zaročba z belgiško kraljicino Stefanijo je po vsem cesarstvu provzročila veliko sočutja, ker je kraljeva belgiška rodovina jako čislana i priljubljena ne v Belgiji, temuč po vsej Evropi. Zastopniki vseh zunanjih držav, obe hiši državnega našega zbora, kakor tudi ogerski državni zbor, prve družbe v cesarstvu so čestitale cesarja i cesarjeviču zarad tega veselega dogodka.

Čestitka carjeviču Rudolfu v tržaškem mestnem zboru. Ko je v zadnjem mestnem zboru tržaški župan razodel zboru željo, naj se pošlje deputacija k cesarskemu namestniku, da čestita na zaroki cesarjeviču Rudolfu, vstala je vsa zbornica i stojič poslušala županove besede, le na levici sta obsedela dva svetovalca. Naj nam bode dovoljeno to le prašanje: Ali bi ta dva sedela bila, ako bi se bilo govorilo za laško kraljevo rodovino? Ta je gotovo vsega spoštovanja vredna, o tem nobeden ne dvomi; ali avstrijskej dinastiji se mora prav Trst globoko uklanjati, ker prav avstrijski vladarji, kakor nas zgodovina učí, povzdignoli so ga iz nič na sijajno stopnjo. Nehvaležnost je plačilo sveta — pa kedo bi se ukvarjal z nehvaležniki?

Društva „Edinosti“ odbor je šel v nedeljo h gospodu deželnemu namestniku čestitat visocima zaročencema prestolnemu nastopniku cesarjeviču Rudolfu i kraljicini Stefaniji. Namestnik je odbor lepo sprejel ter naglašal Slovencev znano udanost do cesarske hiše.

Društvo tržaških fakinov je izvolila deželnega namestnika, barona Pretisa, častnim udom.

Veliki koncert v korist stradajočim na Primorskem bode, kakor sta sklenola odbora „Edinosti“ in tržaške čitalnice, v saboto po praznikih, 3. aprila. Sestavljen je tudi program, ki bode, kakor se sliši, jako zanimiv; pelo bode nad 100 najboljših pevcev tri zbere, namreč Hercegovsko, Cigane Voglove in Nočne stražare, potem bode pele prve pevke moči naše okolice 2 kvarteta, pel bode tudi slavnoznan pevec g. Gerbič z njegove gospo 3 komade iz raznih oper, producirala se bosta tudi 2 umetnika na goali in glasovir in igrala se bode igra „Visoki C.“, pri kateri bodo sodelovale zbrane moči od tukaj in iz Gorice. Mej točkami bode svirala godba. — Ker obeča ta koncert poseben duševni vžitek, zato se je nadejati, da dojde prav mnogo občinstva. — Natanjčni program prihodnjič.

Slovenska akademija na korist Notranjem in Istranom je bila predzadnje nedeljo v ljubljanskem gledališču ter je donesla 226 gld. stradojočim.

Koliko je prejelo mesto Trst lansko leto vžitnine kaže nam prav zdaj objavljeni račun. Dohodkov na vžitnini je bilo 2,086,308 gld. 48 kr., strokov za upravnitvo gld. 266,136 kr. 59, čisti dohodek je torej gld. 1,820,171 kr. 89. — S takimi dohodki se pač more malokatero mesto ponasati.

Železniško progo Zagreb-Karlovec je kupila ogerska vlada. 11. t. m. je v Pešti podpisala dotično pogodbo ogerska vlada i zastopniki južne železnice. V tej pogodbi se je podaljšalo tudi oproščenje davka od prog južne železnice na Ogerskem.

Novačenje, kakor oznanja c. kr. namestništvo, bode v Čresu 23. in 24., v Krku 26. in 27. in v Malem Lošinu 29. in 30. aprila; promenilo se je tudi za kopno Istro tako, da bode v Pazinu 2., 3., 5. in 6., v Matavanu 7. in 8., v Buzetu 10. in 12., in v Podgradu (Novemgradu) 14., 15. in 16. aprila tega leta.

Parnik dubrovniških trgovcev „Dubrovnik“ je prišel prvič iz Trsta v Dubrovnik dne 19. minolega meseca. Naroda se je bilo mnogo nagnolo na brodarico, da dočaka morskoga jnaka — pravi „Nar. List“, „Dubrovnik“ se je zopet vrnil v Trst dne 21. februarja, i tako vsako drugo saboto odpluje iz Dubrovnika v Trst i zopet vsako drugo saboto iz Trsta v Dubrovnik.

Okrajni načelnik za Prosek se bode te dni imenoval v mestnem zboru; navada je, da okoličanom mestni očetje vsiljuje lahe, ki ne znajo nič slovenščine; to je izgledna liberalnost, katero nosijo tako ponosno v svojih prsih. Kaj bi nek rekli lahi, da bi bil naš narod na njih stoleh in bi jim v mestu vsiljeval Slovence po uradih brez znanja laščine? Pravičen krik bi nastal: to so tirani, zatirajo nas in hočejo po sili nas posloveniti. Okoličani, kaj poročete vi temu? — Takim drznim napadom na slovensko okolico se ja treba ustaviti, saj plačujete davke tako, kakor vsak drug in vaši sinovi morajo še celo za mesto krvavi davek plačevati. Kdor ne umeje vašega jezika, ne more vam glavar biti, to si zapomnite i ne bodite sužnji!

Krvavi davek v okolici, je za letos plačan, in nikder se ne godi taka krivica o tej zadevi, kakor v tržaškej okolici. Žalostno je bilo videti, ko so pri tridnevem naboru po dvajset okoličanov vsak dan potrdili in tržačanov po tri. Okoličan je zdrav, čvrst, a mešan pohabljen, mersav, pokvarjen, le redke so izjeme,

da je kak mestni gospodič brez telesne hibe. Za vojake so okoličani dobri, ker v obilnej meri za Trst krvavi davek plačujejo, nasproti se pa mestni očetje malo sponinjajo okoličanov in okolice.

Laški živelj tlačí prostega okoličana, pitajo ga z laščino, za omiko v slovenščini pa jako malo skrbe, laščine je na mernike in če je še tako draga, saj gre za polasčenje slovenskega naroda. Radi bi zatrli na jadranskih obalah slovenski rod, ali to se bo še hudo maščevalo.

Kmetije ne bodite leni! Toliko gosenic, kolikor jih je letos po drevesih, uže ne bilo, Bog ve, koliko let. Treba je, da se ta škodljivi mrčes do časa zatre, dokler se še ne izleze iz pajčevin in mešičkov po vejah. Toraj urno na delo in pridno rezajte vejice, na katerih so beli mehovi požrešnih gosenic, če ne, uničejo sad in drevo. Drevesa brez perja, katera gosence obéro, kaže, da je dotični gospodar lenih in malomaren človek, ter daje spričevalo vsacemu mimogredočemu človeku o slabem svojem gospodarstvu. Namenili smo se, odslej opazovati kmetitvo po okolici, in večkrat prinesemo črtice o dobrih gospodarjih, ki so za izgled kmetom. Slikali bomo pa tudi one, katerih trte so zdvijane in zemljišče zapuščeno ali le površno obdelano, in katerih gospodarstvo gre rakovo pot.

Priporočilo. „Soča“ je poročila, da sta bila goriška poslanca gg. Winkler in dr. Valussi pri naučnem ministru, razložila i priporočila mu šolske zadeve, katere naj bi se zboljšale. Minister je obečal, da stvar dobro i dobrohotno preudari ter pristavil, da ga pri tacih rečeh ne vodijo politični predhodki, ampak da treba nepristransko i brezstrastno preudarjati potrebe raznih dežel i dejanske njih razmere.

Konkurz banke Slovenije, kateri je ukrenola graška višja sodnija, preklicala je najvišja sodnija, ker se bankini dolgovi lahko pokrijó z vplačili od delničarjev.

Ustanov cesarice Elizabete, kateri je založil g. baron Ambroz Kalli leta 1876, podeli c. kr. namestništvo 24. aprila 1880, na dan obletnice poroke Nju Veličanstev. Ustanov znaša 400 gld. Pravico do njega imata dva zaročenca iz Trsta ali okolice. Prošnje se morajo vložiti do 31. marcija pri tukajšnjem c. kr. namestništvu. V prošnji je dokazati:

1. da sta zaročena katoličana in da zaročenec nema nad 35 in zaročenka nad 30 let i da sta oba zdrava;

2. da sta najmanj eno leto v Trstu ali v okolici naseljena;

3. da se npravno vedeta i obdelujeta zemljo, ali da imata kako rokodelstvo, ki jima toliko nese, da moreta živiti sebe i rodovino;

4. morata se zavezati, da se še to leto poročita.

Pristaviti moramo, da je c. kr. namestništvo dalo ta oglaš v laškem i slovenskem jeziku na ogle po mestu nabiti, kar se kaj poredkoma godi, in vendar bi se moralo vedno tako goditi.

Avstrija v Bosni i Hreegovini. „Nar. L.“ je objavil pismo iz Stolca, iz katerega jemljemo to-le: „Avstrijska vlada je vse mogoče storila, da si pridobi sočutje muhamedanov. A do danes se jej še to ni posrečilo, da bi jo priznavali za svojo pravo vlado. Sploh mené Turci, da je Avstrija le zato posedla deželo, da napravi red, pa da bo moralo potem zopet dati Bosno i Hreegovino Sultanu. Bodite uverjeni, da bi se bili uže izselili vsi premožniši, vzlasti begi in age, ako ne bi Turci imeli te nade. In v resnici se je te dni nekoliko turških rodovin oglasilo pri okrajnej gosposki ter zahtevalo potni list za Carigrad. Kakor se vidi, ne šaljijo se Turci, ker so razglasili, da hočejo prodati vsa svoja posestva in uže jih začeli prodajati. — Lakota je po vsej Hreegovini taka, da bode obilo žrtev, ako vlada stradajočim naglo ne priskoči v pomoč. Vlada je sicer zaukazala, naj se po vseh mestih ustanove odbori v ta namen, da nabirajo dobrovoljne doneške stradajočim; ali vse to je nič, ako vlada sama ne pomore.“

Vojeue ladije: Hamburg, Zrini, Fasana in Aurora so prišle minoli teden v Trst; govori se, da pojdejo od tod v Marsiljo.

Irredentarstvo v Trstu. Zadnje dni je naša policija zopet nekaj mladih ljudi zasačila i zaprla, ker je dobila pri njih veleizdajake proglase.

Berači v Trstu. To leto imamo neznansko veliko beračev v Trstu, drug družemu podaje kljuko. Kako ne bi jih bilo, porekó naši bralci, ker je okoli Trsta tolika reva i beda? Kaj še! To niso ubozi Istrani, ali Kraševci, tudi ne Tržačani, to so mladi, zdravi, krepki i dobro oblečeni — Nemci. Vsak večer se gonijo od krčme do krčme ter vsi prosijo denarne podpore za prenočišče. Mi smo tega menjenja, da bi najboljše bilo, da se taci ljudje odpravijo, ker imamo doma, Bogu bodi potoženo, toliko lačnih siromakov, ki so potrebniši in vredniši pomoči, nego ptuji pohajaji.

Loterija po krémah v Trstu, če tudi je neki prepovedana, presega uže vse meje. Človek, ki po trudnem delu sede v krčmo, da se malo oddahne, nema mira pred sitnimi nebodigatreba postopači, ki vlačijo v koših stare kokosi i drugo šaro ter k igri zapeljujejo goste. Prav bi bilo, da se tej igri konec stori, ker ni le nadležna gostom, temuč podpira tudi lenuštvu in odgojeva nič prida ljudi.

Porotna obravnava v Trstu, dne 6. marcija 1880. Danes se je vršila pri tukajšnjem c. kr. deželnej sodniji porotna obravnava zarad hudodelstva umora, oziroma sovdeleštva tega hudodelstva zoper Amalijo Stok i Domeniko Defranza.

Obravnava je vodil deželne sodnije svetovalec Sciolis; tožitelj je bil državni pravdnik Urbančić; zagovornika sta bila odvetnika dr. Cavazzani za A. Stok i dr. Toribolo za D. Defranza.

Zatožena Amalija Stok iz Brda v plominskej občini, 29 letna dekla, prišla je 10. oktobra lanskega leta v Trst i ker je bila nosna, šla je v porodišče tukajšnje mestne bolnice, kder je 27. oktobra porodila fantiča. Ker sta bila bolna oba, ona in otrok, ostala je 17 dni v porodišču i še le 12. novembra lanskega leta je zapustila Trst z otrokom ter šla v domačo vas. Njej se je na

poti pridružila zatožena Domenika Defranza, ki je tudi domn potovala. Defranza ima 50 let, je vdova, kmetica iz Čepiča pri Plominu. Ko je prišla Stok se svojo spremljalko po večerni hoji do Koveda v koprskem okraju, tako je pripovedovala Stok, ni mogla več otroka nesti, ker je bila trudna i boleha i to je povedala spremljalki; ta jej je pa odgovorila: „Pa vzemi kamen in ubij ga“, ter je šla dalje. Ko je Stok na cesti sama ostala, stori-la je, kar jej je svetovala Defranza, zadavila otroka ter ga vrgla na polje. Potem je šla dalje i došla pred Kovedom Defranzo ter ste obe stopile v krčmo, kder so nekateri kmetje, ki so ženski videli, takoj opazili, da otroka manjka. Defranza je rekla kmetom, da se motijo, i da Stok ni imela otroka. Ali kmetje so zaželi iskati ter so našli na polji zadavljeno dete. Sodniško zdravstvena komisija je dotrdila, da je bilo zadavljeno. Vsled teh v preiskavi dotrjenih dogodb je bila zatožena Stok, da je kriva moritve, i Defranza, da je kriva vdeležbe pri moritvi.

Zatožena Domenika Defranza taji kaznjivo dejanje. Ona trdi, da je Stok na cesti za njo ostala, da jo je pred Kovedom zopet došla i da je še le v krčmi zapazila, da otroka manjka. Ona taji, da je svetovala, naj Stok otroka umori i da vse to ni res, kar Stok o tem pripoveduje. Pri obravnavi zaslišana sodniška zdrav-nika dr. Savorgnan i Vogel, potrjujeta tudi danes, da je bil otrok se silo zadavljen in izrekujeja, da ima Amalija Stok popolnem zdravo pamet.

Porotnikom je sodnija dala dve glavni prašanji, prvo gla-seče na moritev za zatoženo Amalijo Stok, i drugo glaseče na vdeležbo pri moritvi za zatoženo Domeniko Defranzo.

Porotniki so odgovorili na prvo prašanje soglasno, na drugo pa z 8 proti 4 glasovi „da“. Vsled teh odgovorov je bila zatožena Amalija Stok hudodelstva umora kriva spoznana i k smrti na vesala obsojena. Domenika Defranza pa zarad vdeležbe hudodel-stva umora v sedemletno teško poostreno ječo obsojena. — Obrav-nava se je končala ob 11^{1/2} po noči.

Razne stvari.

Nauk slovenskim županom kako jim je delati, kadar opravljajo domačega in izročnega področja dolžnosti. To je lična knjiga, katero je spisal Anton Globočnik c. kr. okrajni glavar i na slovensko preložil Fr. Levstik. Ta knjiga je v pravem pomenu besede našim županom zvezda, po kateri se imajo v svojem poslovanji ravnati. Doslej še nismo imeli Slovenci enake knjige i naši župani so v blaženi nemščini in italijansčini sloven-skemu narodu mnogokrat krivico delali; odslej ne sme več tako biti, ker v tej knjige je vse, kar potrebuje župan, v jako lepem našem jeziku. Naj se tedaj knjigo omislijo vsi župani, ona jim bo zvesta vodnica. Odslej se ne bo mogel nobeden več izgovarjati, da nema predpisnikov in obrazcev, po katerih bi se ravnal. A ne le županom, tudi pisateljem živo priporočamo to izvrstno knjigo, ker najdejo v njej marsikaj, kar jim dobro pride. — Knjiga velja s poštnino vred 1 gld. 5 kr. i se dobiva pri Kleinu i Kovači v Ljubljani, špitalske ulice št. 5.

Shod ruskih naravoslovcev. Pred nekoliko dnevi je dovršil šesti svoj tečaj shod ruskih naravoslovcev, katerega se je vdeležilo 1600 učenjakov iz vse postrane Rusije, govorilo je 180 govornikov. Pred vsem je shod sklenol rešiti dve glavni prašanji i sicer 1. da se najde pot i sredstva, kako bi se prostrana ruska država v vseh delih najboljše znanstveno preiskala i 2. da se najde način, po katerem bi se v ruskih šolah prirodnoznanjski nauki naj-vepneše učili. Shod je razpravljal le prvo prašanje i sestavil načrt, po katerem se ima vprihodnje zemlja sistematično preiska-vati. V ta namen so se osnovala načela, po katerih se imajo osnovati in urediti prirodnoznanjska muzeja; sklenolo se je tudi poslati ekspedicijo na Belo morje i. t. d. „Golos“ govori o zna-čaju tega shoda ter pristavlja: „Iz zapisnika tega shoda se mora s polno pravico trditi, da naravoznanjski nauki v Rusiji stojé na tistej stopinji, kakor v zapadni Evropi i da naravoznanstvo pri nas jako napreduje.“

Prekop panamske ožine. V Ameriki se je pričel prekop panamske ožine. Vodja temu podjetju je slavni inženir Leseps, ki je tudi sneško ožino prekopal.

Požar. Nevesinje v Hrcegovini, to v zgodovini tako ime-nitno selo, ki je provzročilo zadnjo turško vojno i predrugačilo sveta obraz, pogorelo je 9. t. m. skoro popolnem, le malo hiš je ostalo. Unela se je nečega Turka kočja v velicem viharji, ki je ogenj kar naglo razširil. Pogorela je vojašnica, poštna i brzobjavna postaja, vojaške zaloge i davkarijo so z velicim trudom oteli. Mnogo prebivalcev in vojakov je brez strehe.

Dr. Sladkovski, mladih Čehov vodja, je umrl 4. t. m. v Pragi. Bil je jako značajan mož in velik rodoljub, če tudi se z nazori starih Čehov ni po vsem ujemal; njemu je bila najprva svoboda, potem še le narodnost. V letu 1848 se je vdeležil praške ustaje i bil zarad tega k smrti obsojen, katero kazen so mu zljajšali na dvajsetletno ječo. Prebil je osem let v mokrih zidovih munkaške ječe, v kateri se je zdravje pokvaril i katera je vzrok zgodnje njegove smrti. Izpuščen iz ječe, jako i brez vsake sebič-nosti se je trudil za svobodo svojega naroda; bil je najizvrstniši govornik i nesmrtno slavo si je pridobil z govorom, kateri je govoril v Pragi, ki so temeljni kamen položili narodnemu gle-dišču. Njegovega pogreba so se vdeležili pri plinovej svečavi vsi zavodi i zastopi v Pragi i 30,000 ljudi.

Ostrupljena moka. V ungvarskej županiji, kder je strašna revščina, zlorabili so brezvestni trgovski sleparji ljudsko bedo grozno nesramno. Prodajali so namreč moko, kilogram le po 4 kr. Ljudstvo se je trgalo za tako ceno moko. Pa kaj se je zgo-

dilo? V Helmei je osem in v Minaji so nevarno zbolele tri ro-dovine, ki so od te moke jeli; krč jih je lomil, mraz tresel. Žu-panijski zdravnik je iskal vzroka bolezni i našel, da je bolezen provzročila ostrupljena moka. Moka je bila namreč zmlata iz zelo nevarnih zelišč i le prav malo žita je bilo vmes. Prodajalce so zaprli. Taki sleparji bi se imeli kaznovati kakor morilci, ker prav nič boljši niso od teh.

Moskovski dobrotvorni komite misli napraviti vseslo-vansko gimnazijo, v katero se bodo najprej sprejemali učenci slo-vanske narodnosti iz Turčije in Avstrije. Knez Engaličev je pod-pisal v ta namen 30,000 rubljev.

Prečuden ukaz. Sarajevski dopisnik je priobčil „Obzorn“ prečuden ukaz c. kr. okrajnega glavarstva na Visokem. Mi ga priobčujemo svojim čitateljem brez vsake promembe v izvorniku; glasi se tako-le: „Usled naredbe visoke c. kr. vlade za Bosnu i Hercegovinu od 6. oktobra 1879 broj 12252 daje se do občeg znanja, da muhamedanci, koji žele na zakon hristjanski preči, njima po pravu nepostojava to učiniti, jer to od nikakve nužde nije i država to sa svojim postojećim zakonom strogo zabranjuje; takodjer je ovoj c. kr. kotarskoj oblasti od visoke vlade podpu-no pravo dato, da takovim dogodjajem svagda na put stane. Ako bi se ipak takovi slučajji bez znanja ove kotarske oblasti dogo-dili, to stoji istoj pravo, takove kroz dotične parohijalne urede odmah odstraniti, i dotičnike strogo kazniti. — C. kr. kotarski predstojnik Rajčetić.“ — Ali to ni res čudno? Pri nas se človeku ne brani, ako se hoče pojediti, muhamedanec pa se ne sme pokristijaniti!

Častniki tatje. „Pester Lloyd“ je objavil iz Sarajeva, da je vojna sodba strogo obsodila stotnika Krajnoviča in Hütterja pa nečega visjega zdravnika. Oni so bili pozvali nečega bogatega bega i njegove otroke iz njegove hiše, pred se, mej tem pa so dali iz njegove hiše odpeljati mnogo zelo dražih stvari ter jih poslali po vojnem voznistvu k svojim rojakom. Po odsodbi so jih peljali nazaj v vojašnico v zapor do daljnega zaukaza, a stot-nik Krajnovič je uže prvo noč pobegol, pa njeli so ga blizu Ljubljane.

Koliko časopisov je na svetu? V Evropi jih je 13,625 i sicer: na Avstrijsko-ogerskem 1,200, na Nemškem 3,778, na Angleškem 2,509, na Francoskem 2,000, na Laškem 1,226, na Ruskem 500. V Aziji jih je 387, v Afriki 50, v Ameriki 9,129, v Avstraliji 100. Skupaj bi tedaj bilo vseh časnikov na zemlji 23,291.

Gospodarske stvari.

Kako lahko jabelka boljše sorte v večjem številu skoz zimo ohranimo: Pred vsem je treba, da se z drevesa nabe-ro, ne pa odresejo, ker morajo biti popolnem zdrava, nič obtolčena ali ranjena. Taka jabelka naj se v mavec vložé. Mavec uleče nase mokroto, varuje jim duh in vonjavo i dela enakomerno gor-koto. Vložé naj se v tak sod, ki nema špranj, i ko so v sodu polagoma naloženi, naj se potrese mavec nanje; sod naj se mej potresanjem previdno stresa, da mavec vse prazne prostore zapre. Zgoraj naj se popolnem pokrijejo z mavcem, potem naj se s pokrovom dobro zapró i sod naj se postavi na hladen kraj. Name-sti mavca se lahko raki tudi suha sipa. Plemenita jabelka naj se zavijajo kakor citrone i pomeranče, v papir. Zelo potrebno je, da se ne vložé nobeno poškodovano jabelko, ker to lahko stori, da vse zgnjilo i da se postavi sod na hladen kraj.

Piva se skuha v Avstriji vsako leto okoli 12 milijonov hektolitrov, od katerega dobiva država 21 milijonov davka.

Da se meso ne spridi v vročini, delajo Japonci tako-le: Mesó denejo v porcelanovo posodo, ulijó potem kropja nanj tako, da je vse mesó v vodi, na vodo pa nlijó olja. Tako se zraku zapre pot do mesa i mesó ostane zdravo i dobro.

Tržno poročilo.

Kava — prodaja se še zmerom po rastočih cenah, katere smo naznanili zadnjič in nij čisto nobene nade, da bi te cene kaj odjenjale. — **Sladkor** — v najboljem menjenji, posebno za kesne-je previdenje.

Olje — še vedno mlahovo, ker naročil manjka; vendar še utegne po praznikih nekoliko poskočiti tudi to blago. — Prodalo se je nekoliko dalmatinskega blaga po f. 47.—, Corfu po f. 44 do f. 52.—, fino italijansko namizno f. 60 do f. 80.—.

Sadje. — Za opašo, Elemé in Cismé terjajo se više cene, posebno pa za prvo, ker francozje zopet močno poprašujejo po tem blagu. Opaša stane danes zopet f. 30 do f. 31 iz prve roke. Vse druge baže brez posebne promembe.

Riž — v dobrem menjenji pri starih cenah.

Mast in špeh. — Iz Amerike je došla vest, da se tam trdno držé cene masti, mej tem ko je špeh zopet poskočil za 1^{1/2} % . — Pri nas so vsled tega cene jako trdne z nagibom na še daljno povišanje, danes stane mast f. 53.—, špeh lepi stari f. 48 do f. 50.

Žito. — Malo posla je bilo v zadnjem tednu; nekoliko pše-nice za domače mline, pa nekoliko vagonov koruze za bližnje dežele. — Cene koruze so zdaj tukaj tako ugodne, da konveni-rajó do Ljubljane in še dalje v notranje. — Trstu v zadnjem času v žitu tudi Benetke močno konkurirajo in bodo čedalje bolj, ako ne dobimo hitro predelske železnice. — Ruska pšenica velja f. 13^{1/2}, kornuza vlaška in druga podonavka f. 8.35 do f. 8^{1/2}. —

Moka fina nekoliko ceneja, navadne baže pa plačujejo dobro, ker iščejo nizke moke tukaj celo za Ogersko.

Domaci pridełki. — Fižola so ostale cene nespremenjene; — po starem mešanem, rumenem in zelenem je bilo bolj živo prašanje za izvoz na Holandsko. — Beli fižol zanemarjen, ruđeci se plačuje draže do f. 12^{1/2}, ker ga primanjkuje, mešani stari do f. 9^{1/4}, mešani nov lepi do f. 10^{1/2}, — koka primanjkuje, zato mu je cena nad f. 15.—. — Konoplje drobne f. 29.—, proso f. 14^{1/2}. — Maslo še vedno pod ničlo. Tukaj hočejo kupovati po f. 70.— in še ceneje. — Slive bi se prodale po f. 13 do f. 13^{1/2} in nij še nade, da bi se kaj zboljšale. — Krompir se zdaj kupuje po f. 4^{1/4} do f. 5.—, seno in slama po poprejšnjih, šibkih cenah.

Petroliji — prodaja se po f. 9^{3/4} do f. 10.— brez odbitka. Danes so cene nekoliko trdneje.

Vrednostni papirji. — Kurzi raznih papirjev so zopet poskočili; a to zboljšanje nema prave podlage, ker valute tudi ra-stejo. — Akcije rudokopov so poskočile nekoliko, ker je došlo iz Amerike mnogo naročeb na železo. — Sploh se je začela zopet vzdigati ta obrtnija, kar utegne ugodno vplivati na vso kupčijo. — Previdni trgovci nočejo pri vsem tem spekulirati „à la hausse“.

Dunajska Bors

dné 16. marcija.

Enotni drž. dolg v bankovcih	71 gld. 70 kr.
Enotni državni dolg v srebru	72 „ 25 „
Zlata renta	86 „ 55 „
1860. državni zajem	128 „ 75 „
Delnice narodne banke	836 „ — „
Kreditne delnice	300 „ 50 „
London 10 lir sterlin	118 „ 65 „
Srebro	— „ — „
Napoleoni	9 „ 45 ^{1/2} „
C. kr. cekini	5 „ 57 „
100 državnih mark	58 „ 15 „

Trgovinska statistika.

leta	Koliko kave uvažá in izvažá naš trg:	
	Uvaž v kvintalih	Izvaž v kvintalih ali metr. centov
1875	131,680	121,830
„ 1876	142,510	133,230
„ 1877	122,350	123,860
„ 1878	132,580	139,890
„ 1879	127,880	103,210
Skupaj	657,000	622,020

Največ kave je torej došlo v Trst leta 1876, največ jo je odšlo iz Trsta leta 1878 (zarad povišanja carine), najmanj jo je došlo leta 1877, najmanj jo je odšlo leta 1879.

Petrolija se je izvozilo lansko leto: sodov 264,233, zabo-jev 62,507. — Dovoz tega blaga se je v 10 letih pomnožil veli-kansko. Še pred 6.mi, 5.mi leti je dohajalo po 60—70,000 sodov petrolija v Trst; številka pa raste zdaj od leta do leta tako velikansko, da je petrolij postal v najnovejšem času eden prvih artikeljnov v našej luki.

Podajemo tukaj tudi pregled občnega prometa našega mesta samo v kupčiji z notranjimi deželami (brez pomorskega prometa):

leta	Dovoz v Trst metričnih centov	Izvoz iz Trsta metr. centov
1879	6,388,440	2,804,099
„ 1878	6,143,850	2,739,476
Skupaj leta 1879 metričnih centov	9,192,539	
„ „ 1878	8,883,326	

Toraj leta 1889 za 64,623 metričnih centov več.

Dokaz je to, da se promet vzdiguje, akopram kupčija nij več tako lukrativna in solidna, nego je bila pred leti.

Listnica uredništva.

G. dopisnikoma iz matarske občine. Vaš namen je gotovo hvale vreden, vendar dopisa ne moremo priobčiti, ker bi se ne mogli odtegnoti osebnosti in javnosti bi lahko več škodila, nego koristila. Zoper take napake naj se postavi županstvo. Uredništvo o tej stvari tudi ni dosti podučeno, imelo bi vsaj vedeti, kdo ljudstvo zapeljuje.

Listnica upravnistva.

G. Anton Bedene St. Rupert. — Prejeli 70 soldov, „Edinost“ pa stane za 1/4 l. f. 1.20, torej 50 sold. premalo. — G. A. F. v Gorici. — Plačati je za 1/4 l. f. 1.20, ker abonirati se more le za tako dobo.

Velika zaloga

posebno dobrega belega ali visoko rđččega dolenskega vina po 5 do 5^{1/2} gold. vedro proti pešlatvi posode pri Cvenkeljnu v Sevnici (Lichtenwald) Štajersko.

(1)

Najboljši isterski refošk

po 1 gold. botelja.

Kdor ga želi kaj kupiti, naj se obrne do

(9) Upravnistva.